

## „EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri pop. — Naročnina znaša: za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K in za en mesec 2 K. — Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamične številke po 6 stot. (3 nvd.); izven Trsta pa po 8 st.

Telefon številka 870.

# Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

## Oglas!

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd., se računajo po pogodbi. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Neprankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo v ulici Molin piccolo št. 7. II. nadstr. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna: ulica Torre Bianca 12.

## „Gorici“.

Zadnje izdanje »Gorice« je izvolilo nekoliko reagirati na naše pozive, naj bi gorški poslanci enkrat storili konec samostojnemu postopanju deželnega glavarja goriskega in držnemu zastopanju našega jezika, kakor si je dovoljuje ta gospod Pajer.

»Gorice« ne taji dejstva, ali prihaja do izjave, da ona ne ve poti, po kateri bi se moglo ustreči opravičeni zahtevi naši. Vprašuje nas namreč:

»Zakaj ne odstranijo uzorni hrvatski poslanci v Istri in zakaj ne uzorni slovenski zastopniki v mestnem zastopu tržaškem grde krivice in nečuvstva nasilstva, ki se gode Slovanom tu in tam? Italijani imajo pač povsod večino ter jo zlorabljajo proti Slovanom. Tudi v deželnem zboru kakortudi v dež. odboru goriskem imajo Italijani večino. Dokler so bili gorški Slovenci jedini, branili so se v skrajnem slučaju z abstinenco; toda — žal! — jedinstvo je zginilo in v isti meri se je tudi zmanjšal respekt pred Slovanom.«

Čudno, čudno. »Gorice« ne ve, kako bi se prišlo v okoliš Pajerjevi samooblastnosti in pozivlja nas, naj jej povemo primerna sredstva; potem pa — kaže sama na jako primerno sredstvo! »Gorice« sama priznava možnost odpora in priznava, da vzrok sedanjemu nemogućnosti je le v razmerju med slov. poslanci!!

»Dokler so bili gorški Slovenci edini, branili so se v skrajnem slučaju z abstinenco...« Ali nas ni s to izjavo svojo »Gorice« sama že odvezala od odgovora na njen poziv, naj jej povemo sredstva, »s katerimi bi slovenski poslanci prišli do smotra«?!

Sklicevanje na istrski in celo še na tržaški deželni zbor je pa — da ne rabimo ostrega izraza — čudno in je je mogel gorški list napisati le v zadregi, ker ravno ni vedel reči drugoga — veljavnega! V teh dveh deželnih zbora so pa vendar razmere nekoliko drugačne in je razdeljenje parlamentarne sile drugačno, nego pa v goriskem deželnem zboru. V deželnem zboru istrskem je le devet naših proti večini 21 italijanskih poslancev. V deželnem odboru pa je en sam naš proti trem, oziroma štirim, ako prištevamo tudi okr. glavarja. In kako so naši zastopani v odsekih?!

## PODLISTEK.

## Ženska tridesetih let.

Francoski spisal: Honoré de Balzac.  
Poslovenil K. Z.

## I. Prvi grehi.

»Gospa de Serizy priredi prihodnji teden koncert in te jako želi pri sebi videti o tej priliki. Opravičeno je, da te želi videti pri sebi, ko se že tako dolgo nisi pojavila mej svetom. Ta dobra dama te zelo ljubi. Naredi mi uslugo, če greš tja: ker sem že jaz mesto tebe na pol obljubil.«

»Šla bom«, je odvrnila Julija.

Glas in pogled markize pa sta bila tako značilna, tako čudna, da je Viktor vkljub svoji brezbriznosti začuden pogledal soprogo. To je bilo vse. Julija je bila slutila, da je gospa de Serizy ona ženska, ki ji je iznevela soprogo srce. Onemogla je gledala v svojem obupu navidezno jako pazno v ogenj. Viktor je sukal senčnik mej prsti in gledal z dolgočasnim obrazom, kakor mož, ki se je bil drugje srečnega čutil in pride domov od sreče utrujen. Ko je nekolikokrat zaveval, je prijel z jedno roko luč, z drugo skušal trdno objeti soprogin vrat hoteč jo poljubiti; toda Julija se je pripognila, podala mu boče biti z njim koketna, kakor svojevoljne želo ter prešla običajni poljub, ta mehanski metrese, ki so vesele, če morejo mučiti svoje

Kako pa je še le v deželnem zboru tržaškem? Naših je 6 proti 48! V deželnem odboru, oziroma v municipalni delegaciji ni nobenega našega! V nekaterih odsekih je pa eden naših, ali pa so bili doselej sploh izključeni. To velja posebej glede najvažnejših odsekov.

Prispodobljanje med goriskim na eni in tržaškim in istrskim deželnim zborom na drugi strani je nedopustno in ne dokazuje ničesar. Italijanska premoč v prvo rečenih deželnih zastopih je vse drugačna nego pa v Gorici. Če hrvatski in slovenski poslanci v gori rečenih deželnih zbora ne morejo odstraniti krivice, to ne dokazuje še, da tudi v dež. zboru, oziroma odboru goriskem ni možno nič doseči. Mi smo uverjeni o nasprotnem. Čujte, gospoda! Naj se le naši v deželnem zboru goriskem povsopnejo do take energije, kakoršno izvajajo praktično naši v Trstu in v Istri, pa boste videli, ali bo ali ne bo iritiralo Italijanov in vlade! Pa saj — kakor že rečeno — priznava »Gorice« sama, da se slovenski poslanci na Goriskem sami obsojajo v obnemoglost se — svojim nesrečnim mejsebojnim razmerjem! Seveda se nam že zdi, kakor da čujemo krik: kdo pa je kriv na tem? To vprašanje spada na drugo stran in se danes nečemo baviti z njim. Fakt pa je, da smo na Goriskem sami krivi, ker dajemo Italijanom se svojim mejsebojnim razmerjem — kakor pravijo Tržačani — pspe in boca!

Tisto večno — naj se nam ne zameri nekoliko robati izraz — kvasanje o nekakih »posebnih simpatijah« je pa res že — neslano. Mi se le čudimo korajži gospodov okoli »Gorice«, da nam zopet in zopet prihajajo s to svojo neslanostjo po vseh polemikah in dogodkih med nami in ono stranjo, na kateri so baje naše »posebne simpatije«. Gospodje nam hočejo dajati pod nos, češ, da nekdanje nismo tako grajali. Morda je to res. Ali, če smo danes ostreji, nego smo bili nekdanj, ni temu vzrok v kakih »simpatijah in antipatijah«, ampak v dejstvu, da smo bili dolgo, dolgo — to priznavamo — toliko najivni, da smo se nadejali, da vendar enkrat zmaga pravično spoznanje in da se v odločilnih krogih — gane vest! In od teh ravno je po velikem delu zavisno tudi vedenje Italijanov v deželnem zboru goriskem. Slednjič pa so nas uverili dogodki, da se nimamo ničesar nadejati od tam »gori«, najmanj pa kakega vpljiva na Italijane v zmislu pravičnosti in znošnjivosti do Slovanov. Narobe!

poljub, brez ljubezni, neko spakovanje, katero se ji je sedaj zdelo zoprno. Ko je bil Viktor zaprl vrata, se je zgrudila markiza na stol; nogo so ji omahovale in udrele so se ji solze. Treba je doživeti muke sličnega prizora, da umemo bolesti, katere krije v sebi tak prizor, da razpletemo dolge in stranske drame, ki nastanejo iz njega. Te priprave in brezpomembne besede, to molčanje soprogov, kretanje, pogledi in način, kako je bil sedel marki pred ogajem, njegovo vedenje, ko je skušal poljubiti soprogo na vrat, vse to je pripomoglo do tragičnega zaključka Julijinega samotnega in žalostnega življenja. V svojem obupu je padla pred blazinjakom na kolena, vanj skrila obraz, da bi ničesar ne videla in je molila k Bogu ter dala molitvi neko priščeno iskrenost in nov pomen, ki bi bil tgal sprogovo srce, če bi jo bil slišal. Teden dni se je bavila s svojo bodočnostjo, kakor žrtev svoje nesreče, katero je proučevala iščoč sredstev, kako bi zadobila spet uplvin nad možem in kako bi še dovolj časa živela, da bi čuvala nad srečo svoje hčerke. Sklenila je skušati se s svojo tekmovalko, pokazati se zopet mej svetom, tam nastopiti, bliniti soprogu ljubezen, katere pa nikakor ni mogla več čutiti ter ga vezati nase. Ko ga bo pa z zvijačo podvrkla svojemu uplvinu, boče biti z njim koketna, kakor svojevoljne metrese, ki so vesele, če morejo mučiti svoje

Mi vidimo, kako so tam »gori« začeli v povečani meri pošiljati v boj proti nam vse, kar je v razmerju odvisnosti od njih! V boj proti nam so postavili tudi cerkvene oblasti; ta, do skrajnosti poojstreni boj so od tam gori organizirali na vsej črti: od naučne preko politične pa do cerkvene uprave. Če gospodje v Gorici čitajo naš list, morali so opaziti n. pr., da je tudi nasproti cerkveni oblasti naš boj postal boj izraziteji nego je bil nekdanj.

Nekdaj smo potrpeali marsikaj in zamolčali, sedaj pa ne bomo molčali več na nobeno krivico, ker bi bil molk zločin na interesih našega naroda!

In če si ogledamo specijalne razmere na Goriskem, vidimo, da glavar te pokrajine ni še nikdar tako brezobrazno postopal proti Slovanem, kakor postopa nekaj časa sem. Takega žaljenja gorški Slovenci niso menda doživeli še nikdar, kakor nedavno temu v c. k. — v c. k., od države subvencionirani kmetijski družbi, v kateri gospoduje isti mož, ki načeljuje vrhni avtonomni oblasti in jih — žali tudi sam!

Na kratko povedano: šola izkustev nas je primorala, da smo spremenili taktiko in da strožje sodimo o — vsem. Stvarni razlogi, dejstvo, da postajajo razmere našemu narodu neprijaznejše od dne do dne v isti meri, kakor narašča brezobraznost nasprotnikov: vse to je provzročilo, da smo spremenili taktiko nasproti sovražnikom in nasproti poklicanim voditeljem naroda — ne pa kake osebnosti ali antipatije!

Spremenite taktiko tudi vi — gospoda v Gorici — v tem zmislu: da ne boste pričakovali pravice narodu tam, kjer — je ni, in da boste — vzlic vsem drugim diferencam — skupno nastopali tam, kjer morate skupno trpeti.

## Politični pregled.

V Trstu, 1. oktobra 1903.

**Ruski car v Avstriji.** Na včerajšnjem gala-obedu v sehoabrunskem gradu je cesar v francoskem jeziku najprej izrazil svojo radost, da more carju izreči dobrodošlico. Povdarjal je potem, da je car se svojim prihodom podal nov dokaz o svojem prijateljstvu, katero cesar visoko ceni in katero iskreno vrača. Priščnost, ki vlada v odnosajih med obema vladarjama, je že desegla blagodejen vseh v vezeh, ki spajajo

ljubimce. To podlo ravnanje je bilo edino še ostalo sredstvo proti njenim mukam. Tako bi postala kos svoji boli, ji poljubno zapovedovala in jo manjšala s tem, da bi svojega soproga obladala in brzdata s silnim despotizmom. Več si ni štela v zlo mu otežiti življenje. Z jednim skokom se je pognala v hladnokrvno ravnodušnost, da bi rešila hčerko. Hkratu je uganila nezvestobo in lažnjivost neljubelih bitij, koketne prevare in podle spletke, ki delajo možu tako zaničljivo ženo, pri kateri sklepajo na neko prirojeno pokvarjenost. Ne da bi Julija vedela, so se združili njena nečimurnost, njeni interesi in negotovo hrepenenje po maščevanju z njeno materinsko ljubeznijo, da jo privedejo na pot, kjer so jo pričakovala nova trpljenja. Toda imela je prečisto srce, premožen duh in zlasti preveliko odkritosrčnost, da bi mogla biti trajna sokrivnica teh prevar. Navajena brati v svojem srcu pri prvem koraku v greh — ker to je bil greh — je morala očitačo vest zadušiti vae strasti in vae sebičnost. V istini je pri mladi ženi, katere srce je ostalo še nepopačeno in katere ljubezen je ostala še deviška, materinski čut podvržen sramežljivosti. Ne obstoji li vsa ženska v sramežljivosti? Toda v svojem obnovljenem življenju ni hotela Julija videti nobene nevarnosti, nobene pregrehe. Šla je h gospej de Serizy. Njena tekmovalka je menila, da bo

obe državi. Izrazil je potem nado, da bo popolno soglasje, ki vlada v mišljenju obeh vladarjev z ozirom na obžalovane dogodke na Balkanu, sodelovalo za dober vseh skupne akcije glede Balkana. Slednjič je cesar napil svojemu dragemu in zvestemu prijatelju, carju Nikolaju.

Tudi car Nikolaj je odgovoril v francoskem jeziku in povdarjal složno postopanje obeh vladarjev in obeh vlad v balkanski akciji, katera slega je dragoceno poročstvo za vseh pomirjevalnega dela. Humanitarni namen izključuje vsako navskrižje in se more doseči s trdnostjo in vstrajnostjo, vporablja v to sredstva, ki zagotove resničen in trajen mir.

**Dogodki na Ogrskem.** Politična javnost se bavi s fenomenom v Budimpešti: s prehodom malo ne vse parlamentarne večine v tabor opozicije. In vendar je to, kar se vidi kakor nekaj nečuvnega in nedoživljenega, obstajalo že dolgo! Skrivalo se je le za parlamentarnimi in političnimi kulisami, ali obstajalo je de facto. Sedaj so le dogodki to, kar je doslej obstajalo za kulisami, prislili na pozorišče. Mi smo povdarjali ob raznih prilikah, kako so uloge na Ogrskem prebrisano razdeljene in kako vsi hočejo — isto. Moč ogrske taktike je bila ravno v prikrivanju soglasja, v igri z vladno večino in srdito opozicijo. Senzacionalnost predvčerašnjih dogodkov, ki so Khueru zadali smrtni udarec, je k večjemu v dejstvu, da je skrivanju, temu »lovenju slepe« miši storjen konec. Danes ve svet, da v ogrski zbornici ni in je ni bilo nikdar večine in opozicije, ker je vsa zbornica v opoziciji proti Dunaju. Najvernejši liberalci — kakor na pr. Kubinyi — so vrgli figuro pero od sebe, so sneli sedaj masko z obraza in so enkrat postavili srce na jezik. Skoro se vidi, da so ti liberalci sedaj, ko so osvobojeni od sile ozirov, razbrzdaneji nego Košut sam. Poslanec Kubinyi je na pr. vskliknil v včerašnji seji, da je predvčerašnjim prišla do izraza splošna narodna zavest.

Vse se vprašuje: kaj sedaj? Nikdo ne ve odgovora. Je-li rešitev konstitutivnelnim potom sploh še možna? Na eni strani si ni možno misliti, da bi krona storila korake, ki bi bili v nasprotju z nje slovesnimi manifestacijama: z armadnim poveljem in ročnim pismom, da bi sedaj privolila v nekaj, o čemer je prisegla na slovesen način, da ne more privoliti. Na drugi strani zopet ne vidimo ogrskega državnika, ki bi kaj veljal

videla koprnečo ženo; toda markiza je bila rdečelična ter se pokazala v vsem sijaju, ki je še povišal njeno lepoto.

Gospa grofica de Serizy je bila jedna onih žensk, ki se čutijo poklicane, da gospodujejo v Parizu nad modo in družbo. Izrekala je razsodbe, katere so se sprejemale v krogih, kjer je ona gospodovala, in so se po njenem mnenju tudi pripoznavale. Izdajala je gesla ter sodila neomejeno. Slovestvo, politiko, možke kakor ženske, vse je ocenjevala in zdelo se je, da izziva gospa de Serizy ocene družih. Njena hiša je bila v vsakem oziru vzgled finega okusa. Sredi lepih in elegantnih dam je triumfovala v salonu Julija nad grofco. Duhovita, živahna in bujna je imela ta večer v svojem krogu najodličnejše gospe. Damam v veliko nevoljo je imela toaletto brez hiše, in vse so jo zavidele radi kroja, lepo oblikane jopice, čije učinek se navadno pripisuje ženjalnosti kake nepoznane šivilje. Ženske ljubijo namreč bolj gizdavost, nego gracioznost in naravno lepoto onih, ki imajo fin nastop. Ko je Julija vstala, da bi pela s spremljevanjem klavirja romanco Dezdemone, so prihiteli iz vseh soban gospodje, da slišijo znamenit, že toliko časa pogrešan glas, in nastala je grobna tišina. Markiza se je čutila zelo razburjena, opazivši pri durih tiskajoče se glave in vase uprte poglede. (Pride še.)

in bi se hotel predstaviti zbornici kakor načelnik vlade brez koncesij »narodnim zahtevam«! To je dilema, iz katerega ni videti izhoda. Neki list piše, da so odločilni krogi na Dunaju pripravljeni na vse slučaje in tudi posebno še za ta, da katerega je prišlo predvčeršnjim. Ali hočejo vozati, katerega ni možno več razvozljati, res presekat krepkim mahljajem? Kdo bi mogel proračunati posledice temu? Madjarstvo se je vsakako spustilo v usoden boj. Da je Ogrska res enotno madjarska, mi ne bi dvomili na nje zmagi. Ali — ni! To dejstvo dela boj zanjo silno nevaren. Denimo, da bi kakov oktroa pripomogel nemadjariskim plemenom do glasu v ogrski zbornici in da se poruši s tem madjarski aksiom o enem samem političnem narodu; to bi bil prvi žebelj v krsto nenaravne in neopravičene madjarske supremacije.

**Dogodki na Balkanu** Porta je zastopnikom velesil izročila noto, v katerih jih zahvaljuje na zaupanju, da Porta izvede zahtevane reforme. Izvedenje istih da se je zavleklo radi macedonske ustaje in radi vedanja Bolgarije nasproti tej ustaji. Bolgarija da se vedno pripravlja na vojno in daja na ta način ustašem pogum za nadaljevanje ustaje. Turčija očita toraj v tej noti Bolgariji, da se oborožuje, sama pa se istotako prav pridno pripravlja na vojno. Dan za dnevom vršijo se nakupovanja konj, mežgov, streljiva in drugih potrebščin za vojno.

Iz Berolina poročajo, da je tamošnjega turškega poslanika Teofik pašo sultan nenadno pozval v Carigrad. Tekom njegove odsotnosti vodil bo poslanstvo poslaniški svetovalec Morel bey.

Kakor smo v našem listu že sporočili, aretirali so na južnem Ogrskem minolega tedna nekega Sarafovega agenta, Srba Nedeljkičevića. Na zaslišanju izpovedal je, da je Nedeljkičević, da je srbski državljani in doma iz Aleksina. On je še pred umorstvom srbske kraljeve dvojice spisal neki članek proti srbski vojski in je bil radi tega obsojen na dvainpolletno ječo. Odtegnil pa se je ječi s tem, da je pobegnil v Bolgarijo, kjer se je sešel z Borisom Sarafovom, s katerim sta bila nekdanj sošolci v Rusiji. — Sarafov vsprejel ga je na to kakor agenta macedonskega odbora in ga poslal med Bolgare v južni Ogrski. — Medtem je bil Nedeljkičević po kralju Petru amnestiran, a se ni povrnil v Srbijo. Njegova naloga je nabirati med Bolgari na južnem Ogrskem prispevke za ustajo. Milan Nedeljkičević nabral je v ta namen že precejšnje svote denarja in je pri neki tvrdki za ta denar naročil 100 vagonov turšičice. Nedeljkičević je nadalje izjavil, da pride v kratkem v Veliki Baskerek tudi Sarafov, s katerim se ima sestati. Redarstvo ga je na to spustilo na svobodo, da mu omogoči sestanek se Sarafovom in je povprašalo ministerstvo, kako da ima postopati nasproti Sarafovu.

V St. James-Hall v Londonu bil je predvčeršnjim zvečer velik javen shod, na katerem so bile zastopane vse stranke in vsa veroizpovedanja. Shodu je predsedoval škof Worcesterški. — Vsprejeta je bila resolucija, ki izjavlja:

Prvič, da slaba uprava v Macedoniji in neuspeh vseh poskusov za uveljavljanje reform pod turškim nadzorstvom zahteva prenehanje direktnega gospodarstva turškega sultana v macedonskih deželah. — Drugič, od Anglije v berolinski pogodbi vsprejete obveznosti zahtevajo, da stori Anglija korake v preprečevanju klanja mirnih prebivalcev ter v prenehanju izvršujočega se ropanja ter da vpliva tudi na druge velesile, da zavzamejo slično stališče. — Tretjič, spoznalo se je najne potrebna uvedba pomožne akcije v odvrnitve preteče lakote ter ustanovljenja posebnega macedonskega odbora v pomoč macedonskemu prebivalstvu.

Na shod došlo je tudi pismo canterburyškega škofa, ki izjavlja, da ima shod za seboj voljo vsega naroda, ki je odločen vporabiti ves mogočen vpliv Anglije v preprečevanju zatiranja, tiranstva, ropanja in zlega gospodarstva.

Razven tega došla so na shod pisma še od mnogo drugih škofov ter 29 členov parlamenta, med istimi tudi vodje liberalne stranke, Campbell-Bannermana ter poslanca Greya.

Turška vlada še vedno pošilja v svet vesti o polaganju orožja od strani ustašev, medtem ko je resnica ravno nasprotna, da se namreč ustaja vedno bolj širi. — V nedeljo se je namreč proglasila ustaja tudi v dolini

reke Strume. Ustaja je sedaj razširjena tudi preko okrajev Djuma, Melnik, Nevrokop in Seres.

## Tržaške vesti.

**Poroča.** — V ponedeljek se je poročil g. R. Lasič, c. kr. sodni pristav, pridržen pravosodnemu ministerstvu na Dunaju, z gosposdično Bratinovo iz Ajdovščine. Vse najbolje!

**Dogodki v Riemanjih.** V spljetskem »Jedinstvu« čitamo ta-le dopis iz Rima:

Presenečen sem bil, ko sem bil čital v Vašem listu, da je škof Nagl poslal Riemanjcem pismo, da jim je vse zastoj, da je sv. Oče odbil vse, kar so zahtevali; povrnejo da naj se torej v naročje cerkve. Zato sem Vam tudi brzojavil, da mi pošljete to pismo in Vi ste mi je tudi poslali.

Tu mi tolmačijo to pismo v zmislu, da je to zadnji poskus... Riemanjcem ni nič odbito! Sv. Oče ne hiti in hoče biti obveščen o vsem. Tudi nedavno je bil pri sv. Očetu v njega privatni sobi biskup Drohobecki, pak je o tej priliki sv. Oče vsprejel tudi Vešega O. Bona Gargantova, gvardijana Konventualecev. Ž njim in Drohobeckim se je mnogo razgovarjal. Ne vem, o čem, ali Drohobecki pravi, da je zadovoljen. Pozitivno pa je, da ga ima sv. Oče rad. Kako je prišlo — boste vpraševali — da sta bila samostanec iz Spljeta in škof iz Križevca v privatni sobi in privatnem razgovoru? Ker je, ko se je priglasi gvardijan iz Spljeta, sv. Oče zaželel, naj pride takoj! Tako sta se sešla z Drohobeckim. Tudi v Spljetu se dela za glagolice.

**Schaffenhauerjev fiasko.** Glasoviti koperski okrajni glavar je za svojega glavarstovanja doživel že marsikateri fiasko, posebno v riemanjski aferi, ali tako velikega fijska, kakor je ta, o katerem hočemo danes opozoriti, menda nima še zabeleženega v svojih registrih. Brskal in brskal je tako dolgo po mareziganski občini, dokler se je pošteno opeknel. Gospod Schaffenhauer ima sploh v želodec vse one občine svojega glavarstva, katere so v slovenskih rokah in kjer le more kaj pointigrira. Tako je postopal nekdanj z nekdanjo skupno pomjansko občino, tako z dekansko in tako tudi z marezigansko.

Svoječasno smo jako obširno poročali o neki sodni aferi v Kopru, v katero je bil zapleten mareziganski župan, par občinskih svetovalec in občinski tajnik.

Županstvo je namreč nekega občana kaznovalo in ga zaprlo v za to pripravljen prostor. Kaznjenec, neki Šergon, podrepnik lahonske stranke, prestal je svojo kazen in tekel potem v Koper, kjer je poiskal svoje prijatelje in se jim pritožil, da so ga v Marezigah protizakonito kaznovali in zaprli v prostor, ki je škodljiv zdravju. Šergonovi prijatelji so na to hiteli k svojemu prijatelju Schaffenhauerju in ta je marezigansko županstvo izročil sodni v roke. To so skakali koperski Lahoni se svojim zaščitnikom vred, meniči, da spravijo pod ključ mareziganskega župana, par upljivnejših svetovalec ter energičnega tajnika in provzročijo na ta način tudi v mareziganski občini jednake homatije, kakor so jih provzročili v drugih občinah. In v prvem hipu so res triumfirali. Kopersko okrajno sodišče je mareziganskega župana, jednega občinskega svetovalec, občinskega tajnika in celo — neko pričo obsodilo na podlagi §§ 331. in 431. k. z. Na podlagi § 331. da so po krivici obsodili Šergona v zapor in na podlagi § 431. da so ga zaprli v prostor, ki je zdravju škodljiv. Proti tej razsodbi je v imenu obsojencev njih braniatelj odvjetnik dr. Gambini uložil rekurs na tukajšnje deželno sodišče. Na tem sodišču kakor drugi instanci se je bila že vršila svoječasno razprava, ki se je pa pretrgala, da se še enkrat natančno pregleda prostor, v katerem je bil Šergon zaprt in da se pojasni še nekatere nejasne stvari. Prostor se je potem skrajno natančno in celo (zemlja in zid) kemično preiskal, a komisija ni mogla zaslediti niti sence kake škodljive snovi, nobenega amradu in niti trlice onega umetnega gnojila, ki je bilo več mesecev, predno je bil Šergon v zaporu, tamkaj par dni spravljeno. Nadalje se je konstatiralo, da je dotični prostor celó spalnica tamkaj mimoidečim ponočnim orožniškim rondam. V sled vsega tega je državno pravdnštvo opustilo tožbo po § 431. k. z. in je na ponovni razpravi, ki se je včeraj vršila pred tukajšnjim deželnim sodiščem, tožilo zastopnike mareziganskega občinskega odbora le po § 331.

k. z. Sodni dvor, sestavljen iz predsednika, svet. Pederzollija in sodnikov, svet. Petronia, Crusiza in Rismonda, pa je mareziganskega župana in druge soobtožence rešil tudi te obtožbe, z motivacijo, da se § 331. ne more uporabljati proti kakikorporaciji, kakor je načelnštvo občine kakor taki, marveč le proti posamičnim osebam.

Šergon se proti obsodbi niti ni pritožil na kompetentnem mestu proti obsodbi, valed česar je obsodba veljavna ali tudi če bi se bil pritožil, mogla bi se obsodba k večjemu razveljaviti, ne pa dotične, ki so kakor v to pooblaščen korporacija odredili kazni, radi tega kaznovati.

Obtožence je branil koperski odvjetnik dr. Gambini, obtožbo je zastopal državneega pravdnika namestnik dr. Pangrazi, stranko Šergona pa koperski odvjetnik dr. Belli.

**Nesramno izzivanje.** Pišejo nam: Že večkrat smo Vam hoteli pisati in opisati, kako znajo tudi tujei izzivati domačine, ne da bi jim kdo zabranil to izzivanje. Stvar je ta: V prostorih »Delalskega podpornega društva« ima svoje pevske prostore pevsko društvo »Kolo«. Pod dvorano »Kola« pa ima svojo krčmo neki laški podanik in zagrižen sovražnik Slovencev.

V tej krčmi ima ta zagriženec fonograf, ki po dnevu in zvečer vedno počiva v kotu; samo kadar ima pevsko društvo »Kolo« vaje, postavlja izzivalec svoj fonograf na okno, kjer hrešči svoje veleitalijanske komade!

Ker se to ponavlja sistematično, ker se ob omenjenih prilikah postavlja fonograf pod okno »Kola«, kar provzroča motenje v petju, pričakujemo, da redarstvo stori svojo dolžnost s tem, da zabrani razsajanje tega fonografa.

Ako je to prepovedano revnemu godeu, ako se celo par tamburic v zasebni družbi smatra kakor izzivanje, potem menimo, da mora biti neka meja tudi za laške podanike, ki — menda iz hvaležnosti za kruh, ki ga jedo pri nas — izzivljejo in žalijo domačine. Redarstvo opozarjamo na to izzivanje, ker drugače bi se lahko zgodilo kaj, kar ne bo po godu ne izzivalen in ne redarstvu.

**Deželna ali narodna avtonomija.** V ponedeljek smo priobčili doslovno članek, ki ga je prinesla »Südslovenische Presse« o tem važnem vprašanju. — Na čelo smo bili postavili št. I., s čemer je bilo rečeno, da bomo odgovarjali. Nadaljevanje smo pa namenoma odložili za par dni, da vidimo, kako druge slovenske novine in poklicani politični činitelji posežejo v razpravo?! Toliko v pojasnilo čitateljem.

V člankih »Na razpotju« smo pa tudi dokazali, da je s tem vprašanjem v stvarni zvezi tudi vprašanje, sproženo v našem listu od hrvatske strani: Ali naj se Dalmacija pridruži Banovini, ali Banovina Dalmaciji?!

Kakor prispevek k nadaljnjemu razpravljanju bo zanimalo, kar pripominja spljetsko »Jedinstvo«, ki je prineslo citat iz našega lista. Pripominja namreč:

»To donášamo radi tega, da se bo vedelo, kaj se piše o tem važnem vprašanju, in se s tem ponudi prilika vsakomur, da se izjavi. Donášamo brez vsake pripombe, ali reči hočemo pozneje tudi svojo. Danes že pa bi rekli: najprej hodimo dalje po poti demokracije in politike tu in povsod! Zavedajmo se, da German preži na nas in da mu je Madjar spodnja straža. Vsi uberimo zlo zlo pravo in narodno pot! To je glavno. Sejajmo in lahko se dogovorimo potem, kako bomo želi. Uprimo se vsi za narodno ujedinjenje in potem se bomo lahko dogovarjali: od katerega kraja?!

**Iz Rocola nam pišejo:** Dopolnjeno je! Tako smo vsklikali v nedeljo na lepi slavnosti v našem lepem Rocolu. Da, dovršeni so vsaj začetki za nadaljno delo. To je bil torej znameniti dan za naš Rocol. Zato pa ne smemo opustiti, da ne bi se na tem mestu hvaležno spominjali njega, ki ima velik del zasluge na tem preobratu na bolje: gospoda predsednika društva »Zvonimir«. Hvaležni smo posebno na njega govoru minole nedelje. Govoril nam je iz srea in v sree. On nam je našo mladino tako lepo postavil v vrsto. Dosedaj je bila ista brez navodila, brez pouka — prepuščena sama sebi in izpostavljena nevarnostim žalostnih naših razmer. Zdaj je lep del že zbran v novem društvu in z veseljem opazamo, kako se vzajemno vspodbuja, kako si želi pouka in naobrazbe. To je velikega pomena za nas. Gospoda predsednika prosimo, naj nam skrbno čuva to vrlo mladino, ko vidi, kako rada mu sledi! Zahvaliti pa moramo tudi društvenega

pevovodjo g. Kralja. Težavno nalogo si je nadel, ali mi smo uverjeni, da jo zmore ob resni volji. Sedaj treba še le ledino orati in — sejati! Sad ne izostane. Torej: naprej, vedno naprej! Gospico Primožičevo, deklamovalko minole nedelje, prosimo, naj začne delovati tudi ona, da dobimo sčasoma tudi — mešani zbor. Tudi iz našega ženstva moramo iztrebiti grde, spakedrane laške pesmi. To bi vplivalo tudi na naše cikorijaše. Če bodo videli toliko lepih izgledov okolo sebe, se bodo jeli sramovati tudi oni in ta in oni se utegne približati v naše kolo. Tako izgubi cikorijaška rastlina polagoma svoj redilni sok in se posuši in nam vzraste lepa zdrava naša lipa. Naj se le čisti in izčisti tudi pri nas, da se bomo veselili svežega in zdravega zraka. Za ta cilj delujmo vsi in Bog nam pomore!

**Opomin izseljencem.** Vlada »Zjedinenih držav« je izdala nov zakon, ki urejuje in znatno omejuje izseljevanje v Ameriko. Pred vsem mora po novem zakonu vsaki izseljenec, takoj ko je stopil na ameriška tla, plačati dva dolarja osebne davka. Idi-jotom, siromakom, prosjakom, bolehnim, onim, ki žive v mnogoženstvu, ki so sodno kaznovani in anarhistom, je vseljevanje sploh zabranjeno. Vsi tisti, ki vabijo ljudi v Ameriko, ali jim obečajo delo, se kaznujejo z globo 5000 dolarjev. To naj si zapomnijo posebno tisti, ki prodajo doma svoja posestva in se napotijo v Ameriko, ne da bi mogli izpolniti vse pogoje, ki so omenjeni v omenjenem zakonu. V svarilo naj jim bo veliko število izseljencev iz Avstro Ogrske, ki so se v zadnjem času vrnili domov, ker jih je ameriška vlada zavrnila.

**Za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metodija** sta podarila o priliki, ko sta postala Tržačana, gospod Žerjal Josip 1 krono in gospod Šturm Gašper 2 kroni.

**Za »narodni dom«** je podaril gospod Gašpar Šturm o priliki, ko je postal Tržačan, 2 K.

**Nova Tržačana.** Domovinstvo sta dobila Vinko Žerjal iz Pliskovce na Krasu in Gašpar Šturm iz Gradišča pri Podgradu.

**»Il Figaro«.** V našem mestu začel je z današnjim duem izhajati politično-satirični dnevnik »Il Figaro« z antisemitično in antikamoriščno tendenco.

**Zahvala.** Podpisani odbor pevskega društva »Zvonimir« v Rocolu si šteje v prijetno dolžnost, zahvaliti se tem potom vsem p. n. udeležnikom nedeljske veselice v Rocolu, ki so pripomogli, da se je ista tako častno završila. Posebno se še zahvaljujemo slavnemu pevskeemu zboru »Bratovščine sv. Cirila in Metodija« na prijaznem sodelovanju, gospici Primožič za deklamacijo, »Zavodu sv. Nikolaja« za prepustitev odra in druge oprave, ter sledečim p. n. gg., ki so blagevolili preplačati vstopnino: po 5 K: veselični odsek »Tržaškega podpornega in bral. društva«, g. F. Ivančević; po 2 K 60 st.: Ivan Mar. Vatovec; po 2 K: g. Gregorič, Bradač Alojzij, duh. Slamič Ant., družina Čelan; po 1 K 60 st.: dr. Rybář, prof. Mandić, dr. Gregorin, dr. Slavik, Bartel Sr.; po 1 K: Lozer F., Skrk Ant., Rože Josip, Vidmar I., Šular I., I. I.; po 60 st.: Pahor M., Miklavc I., Kobau H., Gerk Štefan, Vatovec Antoa, Ban J., Furlan J., Gulč Fr., I. I., Gulin, J. I. I. I., duhov. Cink, I. I., Godina Stanko, Tomažič Ant.; po 40 st.: Švagelj Drag., predsednik »Veseličev, Cvek, Zabrič; po 20 st.: Čevnja, Zlobec, Hrovatin, Križaj, Wartbuehler, U. I., Škedelj, I. I., I. I., Štokel L., I. I., K. I., Bavec, Počkaj F., Križman, Cunja, Barbič; po 10 st.: I. I. — Bog plati!

**Nedejski počitek v deželni brambli.** Minister za deželno brambo je odredil, da je ob nedeljah in praznikih dovoliti počitek častnikom in moštvo, izvzemši le neizgibne slučaje, neodložljive službe in marše povodom velikih vaj, azistene itd.

**Plačevalec dohodninskega davka.** C. k. finančno ravnateljstvo nam javlja:

V smislu § 200. zakona od 25. oktobra 1896., drž. zak. št. 200, dolžni so posestniki hiš, v katerih se stanuje, ali njih namestniki predložiti davčni oblasti v času, ki ga določi deželno finančno oblastvo, izkaz vseh v hiši stanujočih oseb. Izkaz mora biti urejen po stanovanjih, odoasno prostorih za kupčijo; pri poslopljih, ki so dana v najem, treba na vesti tudi najemnino in morebitne podnajemodalce ter označiti ime in vrsto poklica ali pridobitka stanovnikov.

Podnajemodaleci morajo naznaniti svoje podnajemnike in najemnino, ki jo ti zadnji plačujejo; gospodarski glavarji (družinski glavarji) pa vse k njih gospodarstvu spadajo osebe, katere imajo svoje dohodke.

V smislu omenjene zakonske določbe in člena 39. izvršitvenega predpisa k drugemu poglavju označenega zakona, razglašena je državna zakonika št. 108. iz leta 1897, se pozivljajo s tem, radi priprav za priredbo osebnega davka za leto 1904, posestniki hiš ali njih namestniki, da oddajo omenjene izkaze, in sicer v neposredne državne mestu Trstu in v okoliških občinah na e. k. davčni administraciji v Trstu, in pokneženi grofiji Gorisko-Gradišanski pa in v mejni grofiji Istrski na pristojnih e. k. okrajnih glavarstvih od 1. do 31. oktobra 1903. Do ravno istega roka morajo podnajemodaleci, odnosno gospodarski glavarji izgotoviti gori imenovane podatke. Stanovnike je izkazati po stanju, kakor je bilo dne 1. oktobra 1903.

Uzorec za izkaze lastnikov hiš, ki so dane v najem in takih, katere lastnik rabi sam, kakor tudi uzorec za izkaze podnajemodalec in gospodarskih glavarjev, dobivajo se brezplačno na pristojnih davčnih oblastih I. stopinje, (torej v Trstu z okoliškimi občinami na e. k. davčni administraciji; na Goriskem-Gradiškem in v Istri pa na pristojnih e. k. okrajnih glavarstvih). — V smislu člena 39. omenjenega izvršitvenega predpisa morajo vsi najemniki, odnosno gospodarski glavarji, stanujoči v hišah, danih v najem, izkaze, ki jim je napraviti (stanovalske izkaze) oddati hišnim posestnikom, kateri potem sestavijo na podlagi istih svoje izkaze (hišne izkaze) ter jih potem oddajo pristojni davčni oblasti. — Ako se uzorec, ki jih sestavijo stranke, odnosno gospodarski glavarji (stanovalski izkazi) in katere je priložiti uzorcu hišnega posestnika (hišni izkaz), primerno izpolnjeni, ni treba njih vsebine prepisovati še posebej na izkaze. — Teh obveznosti najemodalec so pa oproščeni posestniki hotelov in gostilnic glede potnikov, ki se ustavljajo pri njih, ako isti pri njih ne bivajo dalje nego tri mesece nepretržno. — Določbo kazni zaradi odrečenih ali več napak danih podatkov glede hišnih stanovnikov obsega § 247. zakona od dne 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220. Isti se glasi: »Kdor odreda pojasnilo zahtevano od njega po smislu § 200. tega zakona o prebivalcih kake hiše, ali je dal vedoma napak, bo kaznovan z globo do 400 kron«.

**Vremenski vestnik.** Včeraj toplomer ob 7. zjutraj 7.8, ob 2. uri popoldne 25.- C. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 766.3 — Danes plims ob 7.32 predp. in ob 6.28 pop. oseka ob 0.48 predpoldne in ob 0.48 popoldne.

## Vesti iz ostale Primorske

× V Kanalu je umrl g. Franc vitez Malnič, ki je bil mnogo let oskrbnik posestev vojvodov Blakas. Županoval je v Kanalu zad 23 let.

× V slovenski šoli Podturnom v Gorici, katero vzdržuje goriško mesto, je letos celih 17 učencev in učenek. Na šoli pa so nastavljeni vodja, en učitelj in dve učiteljici. »Corriere« se jezi, zakaj da se toliko troši za tako malo otrok. Slovenci soglašajo žnjim. Odločno pa moramo oporekati, ako hoče trditi, da v Gorici sploh ni potrebna slovenska šola in da je magistrat ni dolžen vzdržati. Zakaj da Slovenci nečejo in ne morejo pošiljati svojih otrok v to šolo, je dovolj znano iz afere, ki se vleče radi te šole kakor morska kača. Kako potrebne so v Gorici, ne šola, ampak slovenske šole, za to so pač najboljši dokaz prenapolnjene šole našega »Šolskega doma«. Ne na opuščanje slovenske šole naj bi mislil, ampak na to, da stori svojo dolžnost in za slovensko šolo priredi prostore, ki bodo odgovarjali tozadevnim predpisom, ki bodo odgovarjali vsem potrebam v pedagogičnem in higienskem pogledu! To zahtevajo Slovenci. Mesto jim je dolžno dati šolo, ali šolo, ki bo učilnica in ne mučilnica in morilnica otrok!

× Zakup užitnine v davčnem okraju Labinj. Radi oddaje užitnine za davčni okraj Labinj se bo vršila dne 26. oktobra 1903 ob 10. uri popoldne javna razprava na občinskem uradu v Labinju. Užitnina se da v zakup za leto 1904, eventuelno 1905 in 1906. Letni pogodbeni znesek znaša 6900 K za vizo, vinski in sadni mošt in 1900 K za meso. Skupno torej 8800 K. Da se olajša dogovor se davčni okraj razdeli na dva

okraja — Labinj in Plomin — in je dovoljen dogovor za vsaki okraj posebej. Za Labinj apade skupna svota 6600 K, za Plomin pa 2200 K. Stranke, podvržene užitnini, morejo priti na razpravo ali same, ali pa se morejo tudi dati zastopati po drugih osebah, ki pa se morajo izkazati s pooblastilom.

× Mesto pisarja je razpisano na okrajnem sodišču v Kanalu. Plačilo 2 K 20 st. na dan. Prosilci morajo dokazati poznanje deželnih jezikov. (Ali se nemščina ne zahteva?! Ali pa okrajno sodišče v Kanalu morda tudi nemščino prišteva med deželne jezike?! Radi bi vedeli to. Op. ur.)

Prošnje do 13. oktobra predstojnišću rešenega okrajnega sodišča.

## Vesti iz Kranjske.

\* Stara pesem je, kako se na južni železnici žaljivo postopa z našim ljudstvom v jezikovnem pogledu. V »Slov. Narodu« čitamo, da imajo tudi na postaji v Postojni uradnika, ki te ne umeje, če v svojem jeziku zahtevaš vozni listek! Upošteva, da železnica teče tudi po slovenskih tleh in da se družba nikakor ne brani slovenskih dobičkov, zasluži njeno postopanje proti našemu narodu res ime — brezobraznost.

## Vesti iz Štajerske.

— Pred svojim pragom naj bi raje pometali štajarski Nemci! Nikdar ne pozabijo štajarski Slovenci, kako so jih nemški listi zasmrnovali o nekem porotnem zasledanju, ker je bilo na vrsti več razprav radi ropu in umorstva, ter so vse spodnje Štajersko imenovali »windische Mordergrube«, a naše pošteno kmečko prebivalstvo jim je bilo »narod roparskih morilcev in pocestnih tolovajev«. So li pa morda na nemškem zgorjem Štajarskem pravstvene razmere res kaj bolje? Se li tam gori dogaja manje zločinstev?! Povodom zadnjega porotniškega zasedanja v Ljubnem je bila kar cela vrsta razprav radi požiga in posiljenja. Istotako bodo v predstoječem zasedanju sodili o štirih slučajih posiljenja. V zadnjih dveh mesecih je bilo izvršenih mnogo kazni radi skrunjenja, radi zločina na lastni dvanaestletni hčerki, na šolskih deklicah itd. itd. Pred svojim pragom naj pometajo!

— Trikrat en poskuš — roparski umor. V Št. Jerneju pri Sv. Ožbaltu na Gorjem Štajarskem je hlapec Friderik Vassalter ulomil v temni noči v hišo posestnika Frana Schreinerja. Najprej je šel k postelji spečega hlapca Peissla, katerega je tako udaril, da je Peissl padel s postelje na tla. Ko je hotel Peissla še z vilami udariti, prebudil se je Peissl iz omotice in udaril napadaleca, ki je zbežal. Na to je šel napadalec v hlev, kjer je napadel hlapca Jandla in dekle Grinshkel, katerima je zadal nevarne rane. Vseled vpija, ki so ga provzročili ranjenci, je napadalec zbežal.

## Vtisi iz Hrvatske.

Še eden markanten slučaj frankovstva naj navedemo tu, ker je zelo značajan za razmere na Hrvatskem! Potem se hočemo še malo ozreti na hrvatske razmere sploh.

Bil sem v prodajalnici nekega svojega prijatelja. Tjakaj je prišel neki duhovnik in je zahteval smodke, ali samo pod pogojem, ako trgovec ni »tako zvan Srb«. Prijatelj moj mu je rekel:

»Jaz sem Hrvat, pa ko bi tudi bil Srb, ali bi bil tak greh?«

»Srbini so ljudje«, se je odrezal — duhovnik jezno...

»Kako? Kaj pa so? Vsaj Vi, kakor duhovnik, ne bi smeli govoriti tako!« sem posegel jaz vmes.

»Ali ste Vi Srb?« me je vprašal osorno oni... duhovnik.

»Ne, gospod, jaz sem Slovenec, ali mi je Srb ravno tako drag kakor Slovenec in Hrvat, ker smo eden isti narod. Jaz sploh ne poznam razlike v drugem, nego v tem, da so Srbi agilnejši od drugih Jugoslovancev in ob enem... demokratičnejši! To pa zato, ker srbska inteligenca se ne sramuje nepriljeno občevati z narodom, česar pri Slovencih in Hrvatih ni — in v tem nam bodo Srbi v izgled. Le v tesnih dotikah z narodom je možno tirati res narodno politiko.«

Gledal me je nekaj časa začudeno, a potem mi je odgovoril:

»Vi ste popolnoma na napačnih potih! Čast Slovincem, oni so naši bratje, ali o Srbih — niti govora —«

S prijateljem sva dokazovala temu gospodu pogubnost takega fanatizma, ali bilo je zastonj. Na vratih nama je zaklical zaničljivo:

»Slavosrbi!« — in je odšel jezno —

Tako so torej Židovi zastupili del hrvatske inteligence in v tej brezvestni sméri delujejo ti ljudje dalje! Oni bočejo zastupiti tudi nepokvarjeni narod, ali — ne gre jim...!

V Veliki Gorici je bil pred par dnevi shod za finančno samostalnost Hrvatske in ta shod so hoteli uporabiti »čisti« (od kod so si vzeli to ime, ko so tako grozno »umazani«?) na agitiranjih v svoje strankarske svrhe!

A na tem shodu je vstal kmet, oni sicer zanemarjeni, ali talentirani in misleči hrvatski kmet in je rekel:

»Ne, nobene stranke ni treba — ves narod naj se brani!«

To so pomenljive besede in »Obzor« govori čisto prav, ko meni, da naj bodo te besede iz narodne duše direktiva za vsakega resnega domoljuba!

Da, ves narod naj se brani, složno kakor jeden mož! In kdor je proti temu — ta ni Hrvat — — —! Hrvatska se nahaja sedaj v tako veleresnem položaju, da ni je pravi sin, kdor se v teh časih bori za različne programe, mesto da bi stopil v prve vrste narodnih boriteljev in da bi obrščal vse svoje moči in zmožnosti proti sovražniku, ki trga kos za kosom narodnih pravic in pripravljata tako na popolno »pacifikacijo« Hrvatske! — Saj na atlasih Hrvatska tako in tako ne obstoji več! Na madjarskih atlasih vidimo napis: »Magyarország«, kjer nahajamo tudi županije »Zagrab«, »Kőrös« itd. itd. — — —

Ali »čistim« ni do tega! Po njihovem morajo vsi Hrvate prišesti na njihov program in potem bo za Hrvate dobro samo od sebe — — —

Ta separatistična smér mora dovesti slednjič Hrvatsko v pogubo, ako se ne složijo vsi v eno falango, ako se ne obrnejo vsi do svojih slovenskih bratov (srečen oni, kdor ima brate!) in si potem izvojujejo svojo svobodo!

Od Triglava, Celovea in Trsta do Varne, Carigrada in Soluna bodimo ena misel bratstva in svobode! Pustimo difference, ki nas delijo in zakličimo enoglasno:

»Mismo eden, močan narod, mi smo sposobni, da se sami vladamo, mi hočemo svobodo! Brezobzirno se poprimemo dela — in prihodnost bomo naša!«

—m.—p.

## Blizu konca.

(Spisal I. S. Ognjevit.)

(Dalje.)

Sveži jutranji zrak ga je malo okrepčal, da je ložje stopal. Parkrat je poskušal zrvnati se in vzdigniti glavo, ali takoj mu je telo zopet zlezlo skupaj. Nerač je korakal dalje; najrajši bi se bil spustil na klop in užival ta lepi dan, ali hočeš, nočeš: moraš, če nočeš poginiti od gladi! Da ima vsaj en del tistega bogatstva, kakor ga ima oni debeluh, da bi bili preskrbljeni žena in otroci, sel bi na klop in mirno čakal smrti. Odprl bi si suknjo in srajeo in pustil bi, da bi mu topli žarki prodirali v meso. A tako mora še zanje trenutke svojega življenja prebijati v oni tovarni! Oni starec mu ni hotel iti iz spomina. Ko bi se zgodilo, da bi postal zdaj bogat, odšel bi bil k njemu, objel ga, potolažil prijazno in kupil bi mu obleke, da ne bi bil tako raztrgan in nahranil bi ga, ker gotovo je lačen.

Pred tovarno so že stale gruč delavcev. Delež je zagledal večinoma suhe in blede obraze. Nekaterih oči so gledale sovražno na vse, nekaterih pogledi so bili brez izraza, čisto idijotaki. Nekateri so udano zadovoljno gledali v svet izpod zmečkanega klobuka. Poznalo se jim je, da so zadovoljni sami s sabo, ker že drugače ne more biti. Tupatam se je še našel kakšen rdečeličen fant, ki je še le pred kratkim prišel s kmetov in se je še le učil požirati fabriški prah, dim in smrad. Edino obrazi teh so bili še najvini. Dvojica delavcev s skrokanim obrazom in krvavimi očmi sta gledala zaspano pred-se. Nekateri so gledali Deleža sočutno, nekateri malomarno, a pogledal ga je vsakdo in potem so si nekaj šepetali. Slišal je par glasov: »Ne bo več dolgo trave gazil«, kar je bilo izgovorjeno z navadnim tonom. Obkrožili so ga znanci in prijatelji in ga izpraševali to in ono, pravili marsikaj, ali vsakemu se je po-

znalo, da je mislil nekaj povedati, pa ni hotel ali si ni upal. Delež se jim je nasmejal prisiljeno in jim hotel reči:

»Vem, vem. Kaj bote tisto!« Zapihal je močan veter in nosil sabo dima in prahu. — Delež je zakašljaj zaradi tega tako krčevito, da se je moral nasloniti na ograjo, a oni so majali z glavami in se pogledovali.

Odšel je od njih, ker ni mogel prenašati teh sočutnih pogledov. Sel je na kamen ne daleč od njih. Slišal je, da še govorijo in posnel je besedo »revež!« Drugega ni mogel umeti. Pozneje so vsi umolknil in se zamislili.

Naposled je zatulilo na strehi in vrata so se odprla. Deleža je streslo, ko je zatulilo. Ni se mogel takoj vzdigniti. Čutil je strašno antipacijo do dela, ki ga čaka. Da so mu peklenski odprli peklenska vrata, bi rajši stopil notri, nego v tovarno. Pa nekaj ga je priganjalo in pehalo.

Na stopnicah v tretje nadstropje je moral obstati štirikrat, da si je zopet zbral sape. Neki mladi delavec ga je sunil v hrbet in zakričal: »Kaj stojiš? A si pijan?« Ko pa se je Delež ogledal, se je oni odmaknil, ker Deležev pogled je bil strašen. Zaškrpnil je z zobmi in stisnil pest. (Pride še.)

## Brzjavna poročila.

Kriza na Ogrskem.

DUNAJ 1. (B.) »Budapester Correspondenz« javlja, da je grof Khuen dobil včeraj obvestilo, da cesar odloči po svoji povrnitvi na Dunaj o demisiji grofa Khuena. Grof Khuen pride v ponedeljek zjutraj na Dunaj, da vsprejme najvišjo odločitev. V sejo zbornice, ki bo v soboto, ne pridejo člani ministerstva.

Falb umrl.

BEROLIN 1. (B) Po svojih vremenskih proročanjih znani profesor Rudolf Falb je umrl minoli terek v Schönebergu.

Loterijske številke, izrečane dne 30. septembra:

|         |    |    |    |    |    |
|---------|----|----|----|----|----|
| Brno    | 83 | 67 | 59 | 50 | 11 |
| Inomost | 56 | 16 | 4  | 42 | 76 |

Izdajatelj in odgovorni urednik FRAN GODNIK.  
Lastnik konsorolj lista »Edinost«.  
Natisnila tiskarna konsorolj lista »Edinost« v Trstu

Svoji k svojim!

ZALOGA

# pohištva

dobro poznano

tovarne mizarske zadrage v Gorici (Solkan)

vpisane zadrage z omejenim poročtvom

prej Anton Černigoj

Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario)

št. 1. hiša Maranzani.

Največja tovarna pohištva primorske dežele.

Solidnost zjamčena, kajti les se osuši v to nalašč pripravljenih prostorih s temperaturo 60 stopinj. — Najbolj udobne, modern sestav. Konkurenčne cene.

Album pohištva brezplačen.

## Tovarna pohištva

## Aleksander Levi Minzi

— ulica Tesa št. 52. A. —

(v lastni hiši.)

ZALOGA:

Piazza Rosario (šolsko poslopje).

Cene, da se ni bati nikake konkurence.

Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po posebnih načrtih.

Iusrtovan cenik brezplačno in franko.

## TOVARNA POHIŠTVA

## Rafael Italia

Velikansko skladišče in razstava

## pohištva in tapetarij

— TRST —

ulica Malcantan št. 1.

po zelo nizkih cenah.

**Tovarna za cementne plošče**  
**ANDREJ STOLFA**  
 Trst - ulica dell'Industria št. 1. - Trst.  
 Cementne plošče uredene od 25 in 33  
 cm, šestvoglne plošče od 20 in 25 cm  
 po K 2.— □ m.  
 Plošče v risnjih po dogovoru. — Se ne  
 boji nikake konkurence bodi glede cene ali  
 kakovosti blaga.

**30 malih stanovanj** z eno sobo in  
 kuhinjo se takoj odda v ulici Industria in ul. Guardia  
 v bližini Stolfi. Pisarna v ul. Giuliani št. 20 A, I.  
 nadst. od 1—2 in 3—7 pop.

**Urar F. Pertot** Trst, ulica delle  
 Poste 3, vogal ul.  
 Torre bianca Prodaja srebrne ure od 3 gl.  
 naprej zlate ure od 8 gl. naprej. Izbor sten-  
 skih ur, reglatojev i. t. d. Popravlja vsako-  
 vrste ure po jako zmerni ceni.

**Zakonska** mlada slovenca, tudi italijanskega  
 in nemškega jezika veča, i četa  
 službo v Trstu v kakoj gostilni ali drugem gospo-  
 darskem podjetju.  
 Naslov pove uprava našega lista.

## Oglas:

V Tomaju, na Krasu, je na prodaj sredi  
 vasi ležeča prstorna hiša z gospodarskimi  
 poslopji, dvorščem, velikim vrtom in drugim  
 zemljištem.  
 Pojasnila daje g. Anton Šone v Tomaju.

## Mnogo denarja!

do 1000 kron na mesec zamo-  
 rogo častno zaslužiti osebe vsa-  
 kega stanu, (tudi kot postran-  
 ski zaslužek).  
 Natančneje pod „Recl 107“  
 na Annonces - Abthe lung des  
 MERCUR, Stuttgart, Bergstr.

**Prodajalnica rokovic in kravat.**  
**A. HUBMAN**  
 TRST Corso št. 19. TRST.

**Rokovice** glače, prve vrste za gospe, 2  
 gumba po . . . . . gl. 1.—  
**Rokovice** iz švedske ali bele kože za prati,  
 3 gumbi po . . . . . gl. 1.20  
**Rokovice** iz kineške svile po . . . . . gl. —.80  
**Rokovice** iz ponarejene kože, 3 gumbi  
 po . . . . . gl. —.50  
**Rokovice** glače za gospe (angleške vrste)  
 po . . . . . gl. 1.30 do 1.40  
**Rokovice** pristne angleške po . . . . . gl. 1.80  
**Rokovice** za častnike gl. 1.10, podčastnike  
 70 novč.  
**Rokovice** iz škotske niti od 40—50 novč.  
**Rokovice** luknj časte . . . . . gl. —.50  
**Rokovice** mitous, zadaja novost, od svile  
 60 novč. od niti 30 novč.  
 Izbor kravat najnovejše mode.  
 „Ciprija Parizien“ prah za gospe tvrdke Kiehlhauser  
 v Gradcu po 10 novč. zavitek.  
 Pranje in popraviljanje rokavic v 24 urah.  
 NB. Rokovice se poškušajo ter spreje-  
 majo naročbe po meri.

**Fran Antonič**  
 Campo Belvedere 10. Telefon 1617.  
 Nova prodajalnica  
**jestvin in delikates.**  
 Bogat izbor vseh v to stroko  
 spadajočih predmetov.

**Specijaliteta:**  
**Šunka (pršut)** iz Prage in Štanjela.  
 Najfinejši salami.  
 Velika zaloga vin v buteljkah, piva, likerjev in  
 mineralnih voda.  
 Postrežba na dom.

**Pavel Gastwirth**  
 Trst, ulica Madonnina 3.  
 Zaloga pohištva, popravil in seb.  
 Dunaj—Trst.

Že ezno pohištvo, zrcala iz Bečja.  
 Podobe v iztoku in tapetarija. — Ure, si-  
 valni stroji za dom in obrt po najugodnejših  
 cenah.

**ZOBOZDRAVNIK**  
**Univ. Med. Dr. Makso Brillant**  
 v TRSTU  
 ulica S. Antonio št. 9. II. nadst.  
 Izvršuje izdelanje z emajlom, porcelanom,  
 srebrom in zlatom.  
 Izdeluje posamezne umetne zobe kakor  
 tudi celo zobovrste.  
 ORDINIRA od 9—12 predp., 3.—5. popol.

**Svoji k svojim**  
**OBUVALA.**

— Dobro jutro! Kam pa kam?  
 — Grem kupit par čevljev!  
 — Svetujem Vam, da greste v  
 ulico Riborgo št. 25 po domače  
 k Pierotu. Tam vdobite vsake vrste  
 obuvala za moške, ženske in otroke.  
 Isti popravlja male stvari brezplačno  
 ter sprejema naročbe vsakovrstno obu-  
 vala na debelo in drobno.  
 Lastnik: **Peter Rehar.**

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

**Alojzij Svagel**  
 TRST - Ul. Farneto 8. - TRST  
 priporoča svoje zalogo jestvin, kolo-  
 nijalij, vsakovrstnega olja, najfinejše  
 testenine po jako nizkih cenah, na-  
 dajle moko, žito, kavo, sladkon.  
 Razpošilja blago tudi na deželo  
 bodisi na drobno ali debelo.  
 Cenike na zahtevo franko.

## Posnemanja vredni

je odločen nastop skrbnih gospo-  
 dinj: one zahtevajo le  
**„Jlirske testenine“**  
 in si ne puste vsiliti drugih. Te  
 testenine izdeluje le „Prva kranj-  
 ska tovarna testenin Žnidaršič  
 & Valenčič v Il. Bistrici“.

## Prednaznanilo.

Na Corsu št. 47, v hiši tik nekdanjega  
 „Želenega hriba“ (na lesnem trgu), odpre te  
 dni svojo delalnico in prodajalnico

**zlatar**  
**DRAGOTIN VEKJET**  
 (C. Vecchiet).

Pri svetem Antonu Padovanskem.

## Prva zaloga cerkvenih oblek in nabožnih stvari.

Trst, Via Muda vecchia št. 2. (za mestno hišo).

**Dobi se bogata izbira** pianet, dalmatik, pluvial, humeral, roketov, kvadratov,  
 kolarjev Leo, prsnikov, mislov, brevirjev, ritualov, diuraov in neštivilno nabožnih  
 različno fino vezanih knjig, svečnikov, križev, svetilnic, kelihov, ciborjev se srebrno kupo.  
**Jedina zaloga za celo Primorje** kipov v vsakovrstni velikosti in kakovosti,  
 umetniško delo v romanskem kartonu, priporočljivih posebno za vlažne cerkve.  
**Zaloga sveč in čistega čebelnega voska** kakor tudi mešane sveče I.  
 in II. vrste, podob, vencev, križev in svetinj vsakovrstnih.  
**Lastna izdelovalnica palm** iz umetnih evetlic in vsakovrstnih drugih del  
 spadajočih k bogočastju, izvršijo se vezanja (ricami) najfinejša za zastave, pregrinjala idr.  
**Popravlja se vsakovrstne stvari** za ceno, pri kojoj je izključena vsaka konkurenca.

Naročitve se izvršijo točno in hitro.

Ob nedeljah in praznikih je prodajalnica zaprta.

Z odličnim spoštovanjem

Anton J. Vogrič.

## Anton Sancin pok. Frana

TRST. — Ulica Barriera vecchia št. 11. — TRST.

Priporoča velik izbor:

sraje belih ali barvanih za moške, ovratnikov, zapestnic, kravat  
 zadnje novosti, perkalja, satina, najlepšega in izbranega cefirja  
 ter razno perilo. Vezanine in moderci. Snovij iz priste volne in  
 v vseh barvah za obleke za gospe. Blago za delavske hlače in  
 Jako znižane cene! izdelki za delavce. Jako znižane cene!

ZALOGA USNJA

— TRST — **M. MADRIZ** — TRST —  
 Piazza Nuova št. 1. Piazza Nuova št. 1.  
 — TRST —

Velika zaloga vsakovrstnega usnja najboljših tu- in inozemskih tovarn.  
 Tovarna nadplatov ter vseh predmetov te stroke.  
 Ugodne cene.

## IV. kmetska konjska dirka

dne 11. oktobra 1093. ob 1, uri pop.

**Premovanje konj in velik konjski semenj**

dne 1. oktobra 1903.

v BELOVARU (na Hrvatskem).

Železniške postaje Križevac-Belovar-Virovitica-Barcs.

Prižene se okoli 1000 izvrstnih konj za izučenje, ježo,  
 vozove in težo.

## A. Thierry-ja pravo stolistno mazilo

je najjačje mazilo, ki z korenito uporabo  
 blaži bolečine, jih hitro zdravi ter odpravlja  
 vse prirasle izrastke na človeškem životu.  
 Je za hribolazce, kolesarje, jezdece neob-  
 hodno potrebno. Po pošti franko 2 lončka K 3.50.

**Lekarna „Pri angelju varhu“ A. THIERRY-ja v Pregradi**  
 pri Rogatecu-Sauerbrunn.

Naj se izogiblje ponarejanj ter pazi na lončku utisnjeno varnostno znamko.

Priporoča se jemati to mazilo vedno za vsak slučaj na potovanja.

## „LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Polnovplačani akcijski kapital

**K 1,000.000**

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih  
 obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promete izdaja k vsakemu šrebanju.

Špitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje

izrečane vrednostne papirje in vnovčuje zapale  
 kupone.

Vinkuluje in divinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic.

Daje predujme na vred. papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni  
 izgubi.

Bor-ra naročila.

Podružnica v Spljetu

(Dalmacija.)

Denarne vloge vsprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim  
 obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do  
 dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.